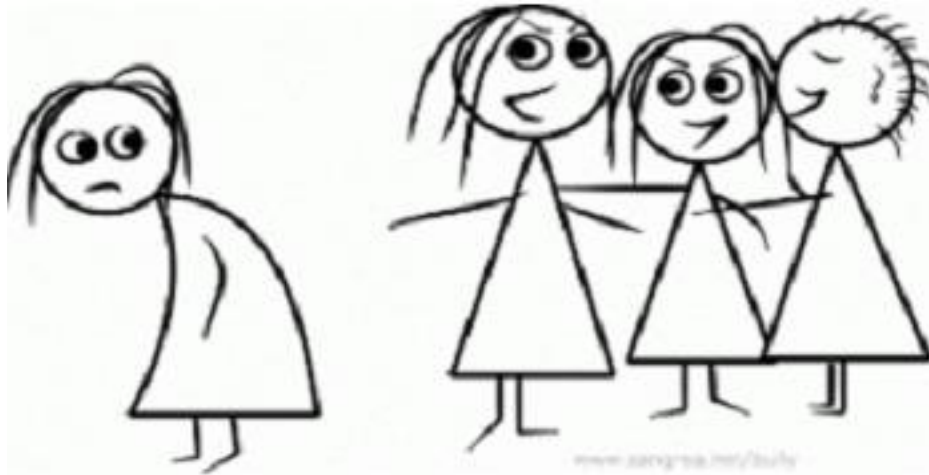

HANDLINGSPLAN MOT MOBBING I BARNEHAGEN FOR LYNGSTAD OG VEVANG BARNEHAGER

Sammen skal vi jobbe aktivt for at alle barna skal føle seg inkludert og som en del av et fellesskap.

«Et barn som opplever både mestring og det å høre til, vil ikke føle behov for å oppføre seg på negative måter» (Idsøe og Roland s.47)

Bakgrunnen for handlingsplanen

Kunnskapen om mobbing har økt betraktelig de to siste tiåra og det er vår plikt å anvende denne forskningsbaserte kunnskapen til å skape en trygg og god tilværelse for barna med en null toleranse for mobbing. Slik vi ser det, er det ansvarsløst og veldig alvorlig å la være (Idsø og Roland 2017).

Lov om barnehager er grunnleggende for all drift i barnehagen og viser da til §1 som sier:

«Barnehagen skal møte barna med tillitt og respekt, og anerkjenne barndommens egenverdi. Den skal bidra til trivsel og glede i lek og læring, og være et utfordrende og trygt sted for fellesskap og vennskap. Barnehagen skal fremme demokrati og likestilling og motarbeide alle former for diskriminering».

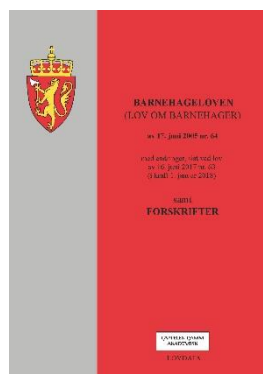
I tillegg barnehageloven har Norge i løpet av de siste årene gitt ut ulike offisielle dokument som forplikter barnehager til å jobbe med dette temaet. Dokumenter som har kommet fra staten er da:

Manifest mot mobbing (2011 - 2014)

Der står det skrevet at «Alle barn og unge skal ha et godt og inkluderende oppvekst – og læringsmiljø med nulltoleranse for mobbing».

Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver (2017)

Her blir det lagt enda større vekt på problematikken og spesifiserer at barnehagen SKAL fremme vennskap og fellesskap gjennom å «forebygge, stoppe og følge opp diskriminering, utestenging, mobbing, krenkelser og uheldige samspillmønstre» (Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver 2017).

Hva er mobbing

Mobbing i barnehagen handler om at barna eksperimenterer og prøver forskjellige handlingsstrategier. Hvis ingen stopper de negative handlingsmønstrene, kan dette bli til mobbing (Idsøe 2017).

Definisjon

«Mobbing av barn er handlinger fra voksne og/eller barn som hindrer opplevelsen av å høre til, å være en betydningsfull person i fellesskapet og muligheten til medvirkning».
(Lund, Helgeland, Kovac, 2017).

Barnehagebarn er relativt ofte involvert i negative handlingsmønstre, bakgrunnen for dette er at de mangler sosiale og emosjonelle reguleringsevner og ferdigheter til å kunne mestre frustrasjoner og konflikter. I tillegg mangel på kompetanse på hvordan gå inn i positive relasjoner med jevnaldrende (Idsø og Roland 2017).

Barn i barnehagen mobber først og fremst gjennom å stenge noen ute fra leken og den sosiale konteksten, men vi kan også se allerede i tidlig alder (2 – 4 år) at **negative handlinger som dytting, ta fra andre leken, risting, biting og slag kan skje relativt hyppig**. Tove Flack sier at med begynnende mobbeadferd menes når små barn viser vedvarende aggressive sosiale strategier i møte med jevnaldrende (Tove Flack 2011). Denne mobbeadferden som man ser blant 5 åringer, kan minne om den som foregår blant skolebarn (Idsø og Rolad 2017).

For å kunne avdekke og gripe inn i begynnende mobbeadferd er det viktig å ha kunnskap nok til å kunne skille mellom hva som er erting og hva som er mobbing (Idsø og Roland 2017).

Erting	Mobbing
Likeverdige parter	En form for repetert, vedvarende og negativt handlingsmønster
Morsomt, vanligvis ikke skadelig/vondt	Rettet mot enkeltindivider og skal skape frykt – dette er belønningen
Kan være forløper for mer alvorlige negative handlinger	

Ulike typer mobbeadferd:

- Fysisk mobbeadferd – dytte slå, stikke, sparke, ta leker fra andre
- Verbal mobbing – Kallenavn, fornærme, erting, trusler
- Relasjonell mobbing – ekskludering, utestenging, spre rykter, få andre til å skade noen, gjøre grimaser, bestemme over andre eller lage regler over andre

Hvem mobber

Små barn kan vise begynnende mobbeadferd på flere ulike måter i barnehagen, men de plukker seg gjerne ut sårbare barn, barn som mangler venner eller som responderer på mobbingen på en forsterkende måte gjennom passiv aksept, eller ukontrollert frustrasjon, gråt eller utbrudd. De som mobber kan være gode på å skjule sin adferd eller skyver skylden over på den som mobbes, om vi voksne kommer til.

Andre barn som er i risikozonen, er barn som har negative rollemodeller enten blant de voksne i barnehagen eller i familien. Dette går på voksne som snakker nedlatende om andre barn eller voksne, som truer og skriker, som tillater mobbing mellom søsken (Idsøe og Roland 2017).

Oppsummert: Barn som har en begynnende mobbeadferd må utvikle en større empati og en evne til å gå inn i positive samhandlingsmønstre med andre.

Hvem blir utsatt for mobbing

Hvilket som helst barn kan i utgangspunktet bli utsatt for mobbing, men det er greit og være ekstra oppmerksom på barn som:

- Trekker seg tilbake
- Er triste, frustrerte/ opprørte
- Ikke ønsker å delta i aktivitet
- Har vansker med å få seg venner eller få innpass i sosiale aktiviteter
- Bli ekskludert av andre barn
- Utsettes for negative handlinger fra andre barn

Oppsummert: Barn som blir utsatt for mobbing må lære seg og respondere på mobbing med å ikke underkaste seg eller kjempe tilbake, men ved å selvhevide seg/ stå opp for seg selv på en konstruktiv måte (Idsøe og Roland 2017).

Tilskueren

I tidlig alder er ofte de andre barna tilskuere til mobbingen. Tilskueren lærer mobbeadferd gjennom å observere de som mobber og de som blir utsatt for det. Små barn som er tilskuere kan simpelthen mangle kunnskap på hva de skal gjøre for å gripe inn, eller være redde for at de selv skal bli mobbet. Derfor er det viktig å skape en positiv tilbakemeldingskultur. Det er bra å si i fra til en voksen og det skal barna få en opplevelse av! De skal bli tatt på alvor.

Oppsummert: barn som er tilskuere må få lære seg problemløsningsstrategier for å forebygge og stoppe mobbing.

Forebygging

Mobbing i barnehagen kan stoppes av aktivt deltagende voksne som griper inn når det er nødvendig (Barne- og familie departementet). Dersom de voksne i barnehagen er flinke til å oppdage og stoppe begynnende mobbeadferd, kan de bryte et negativt utviklingsforløp før mobbingen får tid til å eskalere (Idsøe og Roland 2017).

Det blir derfor viktig å kunne følge opp både de som kan ha en startende mobbeadferd, men også de som kan bli utsatt for mobbing. Det er derfor også veldig viktig og kunne skille mellom mobbing og konflikt (Idsøe og Roland 2017).

Konflikt	Mobbing
Likeverdige parter eller venner	Ubalanse i styrkeforhold/ikke venner
Skjer av og til	Gjentatte negative handlinger (i et mønster)
Tilfeldig	Med hensikt/planlagt
Ikke så alvorlig	Alvorlig, Truer tilhørighetsfølelse, ekskludering fra lek, trusler om fysisk eller emosjonell skade
Samme emosjonelle reaksjoner fra begge parter	Sterk emosjonell reaksjon fra offer, ikke fra mobber
Søker ikke makt/oppmerksomhet	Søker makt, kontroll, materielle ting
Prøver ikke å oppnå noe	Forsøker å få makt, eller evt. materielle ting (leker etc.)
Dårlig samvittighet – tar etter hvert ansvar	Ingen anger, skylder på offeret
Eventuelt problemløsning (Ønske om)	Ingen forsøk på problemløsning

De voksne må ta ansvar

- Voksne må ta ansvar for å lære barn normer og regler som styrker det prososiale, vennlige og medmenneskelige.
- Voksne må vise barn at man tar avstand fra negative handlinger og mobbing.
- Voksne må snakke åpent med barna om mobbing, slik at barna forstår at de voksne bryr seg og tar de på alvor. Inkluder barna og jobb for at man i fellesskap skal stoppe og forebygge mobbing.
- Voksne må gripe inn når man ser uønsket adferd
- De voksne må være beviste på viktigheten av å jobbe med sosial kompetanse, slik man får skapt vennskap, gode relasjoner og et inkluderende miljø.
- Den voksne må være der hvor barna er, fordele seg i leken både ute og inne.
- **Den voksne er også foreldrene** – dette må gjøres i fellesskap!

Hvordan jobbe forebyggende

Observasjon/ Kartlegging

Observasjon og kartlegging er et viktige verktøy for å kunne fange opp barn med sosiale vanskeligheter, men også for å kartlegge barn – barn relasjoner og voksen - barn relasjoner.

Observasjon er viktig for å kunne få et overblikk. Selv om situasjoner ser bra ut, trenger de ikke nødvendigvis ikke å være det. Derfor er det viktig å få tak i helheten. Det er også viktig for å kunne skaffe seg en oversikt om det dreier seg om mobbing, enkeltepisoder eller konflikter

Når vi bruker observasjon systematisk, gir det oss en oversikt om:

- Har alle gode relasjoner/venner
- Hvem blir ofte stående utenfor
- Hvem ønsker å være med hvem og hvorfor
- Hvordan er samspillet mellom barna, positiv/negativ
- Om mobbing og utestenging skjer

Vi har lagt ved to kartleggingskjema som vi skal gjennomføre hvert år. Et skjema går på den voksnes relasjon til barna, for å kartlegge relasjon voksen- barn, og et skjema som går på barn- barn relasjoner. Oktober og november står som oppstartsmåneder for disse kartleggingene (Vedlegg 1 og Vedlegg 2). Med bakgrunn av disse skjemaene må vi jobbe mer med de funnene som kommer frem.

Barnesamtaler

Vi utfører alltid barnesamtaler med 4 og 5 åringene, dette gjør vi en gang i året eller når vi ser det er behov for det. Når man har barnesamtaler, velger vi ut en gruppe barn, hvor vi gjennomfører samtale med et barn av gangen (2 om de ønsker). Barna får da anledning til å uttale seg om trivsel, vennskap og hverdagen sin. Dette ser vi på som et forebyggende virkemiddel.

Vennskapsuke – en uke på høst

En uke hvor det er ekstra mye fokus på vennskap – som en prosjektuke.

Lage en plan for uka og hva man skal igjennom av ulike leker, filmer, oppgaver og aktiviteter. Dette for å forebygge utestenging, her er det viktig å legge vekt på gruppen som helhet og at ingen skal være alene.

Jobbe med sosial kompetanse for å forebygge mobbeadferd

Vi bruker blant annet et pedagogiske verktøy som «Steg for steg» for å hjelpe barna i sine sosiale relasjoner. Bruke aktiviteter som er tilpasset emnet «mobbeadferd i barnehagen».

Tett foreldresamarbeid

Det er viktig at foreldrene får kunnskap om hva mobbing er og hva som forebygger mobbe adferd. Kunnskapen som foreldrene får om temaet kan også brukes på hjemmearenaen, og gjennom det forsterke forebyggingen. Tema som trivsel og vennskap vil derfor bli løftet frem på foreldremøter, foreldresamtaler etc.

I saker med mobbesituasjoner skal foreldere og foresatte involveres på et så tidlig tidspunkt som mulig!

Kunnskap

Få mere kunnskap om hva er mobbing. Vi jobber da med kompetanseheving på avdelingsmøter, personalmøter og planleggingsdager. Tema som er aktuelle for oss er da

- Hva er mobbing
- Hva skaper gode inkluderende miljøer
- Holdninger – handlinger blant de voksne
- Hvordan bruke observasjon og kartlegging
- Håndtering av uønsket adferdsmønster
- Proaktiv og reaktiv aggresjon

Verktøy og Kilder

- **Steg for steg** verktøy i forhold til sosial kompetanse
- **Bok: Mobbeadferd i barnehagen** – mange fine oppgaver for voksne og barn
- **Udir** – mange fine oppgaver og filmer
- **Praksisforestillinger**

Handlingsmodell ved Lyngstad og Vevang barnehager

❖ Avdekking

Når en starter å fatte mistanke om mobbeadferd i barnehagen skal man:

1. **GRIPE INN** – Barnehagen har nulltoleranse for mobbing, trakassering, vold og andre og mindre krenkelser. Ser vi adferd som ikke er tillatt, skal de voksne være på plass for å finne ut hva som har skjedd.
2. **VARSLER** - Den som får mistanke om mobbing og utestenging gi beskjed til ped.leder som tar det videre til Styrer.
Om barnehagen får inn bekymringer eller meldinger fra foreldre eller andre skal de møtes med «**Takk for at du gav beskjed, dette skal vi undersøke**». Det er styrerens ansvar at varslingen håndteres på en forsvarlig måte.
3. **UNDERSØKE** – det er viktig at alle på den aktuelle avdelingen blir satt inn i det som har blitt observert, før man setter i gang videre undersøkning. Det er viktig at alle på avdelingen bidrar.
 1. Hva har vi av informasjon allerede – hva har de tidligere hendelse gått ut på, hvem er involvert.
 2. Samtale med foreldrene til barn som en mistenker er utsatt for krenkende ord og handlinger. Gi beskjed til foreldrene om hva som vil skje på avdelingen i forhold til observasjon og kartlegging, og sette en tidsfrist for denne (max 3 uker)
 3. Tar systematiske observasjoner i barnehagen over en 2 – 3 ukers tid. (sosialt samspill, overganger, frilek, utelek og oppstart av aktiviteter).
 4. Barnesamtaler: De voksne snakker med et utvalg av barna (kanskje alle på samme alderstrinn) Viktig at man tar et lite utvalg av barna.
 5. I barnesamtalen kan en gjerne bruke bussøvelsen/husøvelsen.
4. **Konklusjon** – Ped.leder og styrer konkluderer på bakgrunn av undersøkningen om barnet har blitt utsett for mobbeadferd. Er barn utsatt for mobbeadferd, må det lages en tiltaksplan. Denne planen skal være tidsbegrenset, her skal det stå beskrevet hva som skal gjøres og av hvem.

❖ Håndtering

NÅR DET BLIR AVDEKKET MOBBEADFERD I BARNEHAGEN ER DET VIKTIG AT:

- De voksne er tett på barnet og situasjoner.
- Man tar systematisk observasjon.
- Ped.leder tar samtale med foreldre/foresatte for å vise til hva som har kommet frem i avdekkingen.
- Man lager en plan for videre arbeid i samarbeid med foreldrene, viser til barnehagens tiltaksplan.
- Det blir satt tydelige tidsfrister og at dette blir fulgt opp.

OM DET IKKE BLIR AVDEKKET MOBBING

- Er det viktig at ped.leder tar seg en samtale med foreldrene for å gi foreldrene et innsyn i hva som ble resultatet av observasjonene og kartleggingene. Foreldrene må også få komme med i tilbakemeldinger som de ser og hører hjemme fra barnet. **Tar en ny oppdatering etter 2 uker.**

Hvordan jobber vi med handlingsplanen i Lyngstad og Vevang barnehage

Det er styrers ansvar og få implementert handlingsplanen mot mobbing ut til de ansatte og foreldregruppen. Handlingsplanen blir også lagt på barnehagens hjemmeside.

I personalsammenheng, vil denne bli jobbet med på personalmøter, planleggingsdager og ved andre typer møter. Vi skal bruke god tid på å opparbeide oss kunnskap om temaet, og trygghet til å gripe inn om uønskede situasjoner oppstår.

Foreldrene vil få denne presentert på foreldremøter og i foreldresamtaler, den skal også bli gjennomgått i samarbeidsutvalget.

Vi ved Lyngstad og Vevang barnehager skal jobbe for at ALLE får kunnskap og forståelse om temaet mobbing.

Slik at ALLE blir gode på å jobbe forebyggende og sette inn tiltak om det oppstår situasjoner preget av mobbeadferd.

Til foreldre

Om du har mistanker om at barnet ditt eller et annet barn i barnehagen blir mobbet, ta kontakt med styrer eller noen andre i barnehagen.

Hvordan dere som foreldre og foresatte kan bidra i arbeidet for en inkluderende barnehage, vil jeg anbefale dere å lese folderen «Felles kjøreregler i arbeidet for en inkluderende barnehage». Denne er laget av foreldre og personal ved Lyngstad og Vevang Barnehager. Gå inn på linken og folderen ligger der.

<https://www.eide.kommune.no/tjenester/barnehage/barnehager-i-eide/lyngstad-og-vevang-barnehager/>